

S. Sayısı : 264

Buharlı sefinelerin gümrük resminden istisnasına dair olan 1699 sayılı kanunun I nci maddesindeki müddetin uzatılmasına dair kanun lâiyhası ve İktisad, Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/368)

T. C.

Başvekâlet

26 - XI - 1935

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3869

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkler ve Türk şirketleri (Eshamı nama muharrer ve Türk vatandaşlarına mahsus) tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyeti müddetinin uzatılması hakkında İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 25 - XII - 1935 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Türkler tarafından satın alınacak olan buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyetinin temdidine dair olan kanunun mucib sebepler lâiyhası

Birinci madde : Kabotaj hakkımızın milli sancağımıza hasrı dolayısıyla ilk hamlede çevre çevre denizle çevrilmiş olan yurdumuzun münakale ihtiyaçlarını karşılayacak ve ikinci devre olarak da ürünlerimizi yabancı piyasalara kendi bayrağımızla götürecektir. Türk tecim filosunun büyümesi ve bu ihtiyaçları karşılayabilmesi imkânlarını temin için bir çok kolaylıklar gösterilmesine zaruret hâsıl olmuş ve çok yerinde bir tedbir olmak üzere de Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı sefainin beş sene müddetle gümrük resminden muafiyeti kabul edilmiş ve elde edilen iyi neticeler dolayısıyla da bu muafiyet 1935 malî senesi nihayetine kadar uzatılmıştır. Aradan geçen on sene zarfında Türk tecimi filosu, buhranı hazırım tevliid ettiği bir çok malî müşküllâtlara rağmen oldukça büyümüş gerek Devlet deniz müesseseleri ve gerekse armatörler hesabına bir çok gemiler satın alınmış bulunmaktadır.

Elde edilen bu iyi neticeye rağmen henüz gaye tahakkuk etmemiş ve Türk tecim filosu ne barışta ve ne de savaşta güvenle dayanılabilecek bir hale gelmemiştir. Binaenaleyh bir Devlet müessesesi olan Denizyolları işletmesi hesabına yeniden yaptırılması karar altına alınan ve adedi 12 ile 14 arasında olacak posta gemileri ile hususî armatörlerin peyderpey satın almakta oldukları gemilerin gümrük resminden muafiyetlerini ve filomuzun ihtiyaç adedine çıkarılabilmesi için muafiyet müddetinin beş sene daha uzatılması gerekli görülmüştür.

İkinci madde : Mutad maddedir.

Üçüncü madde : Mutad maddedir.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Karar No. 9
Esas No. 1/368

23 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyeti müddetinin beş sene daha uzatılması hakkında İktisad vekilligince hazırlanıp İera Vekilleri Heyetinin 25 - XII - 1935 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun lâyihası encümenimize verilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihanın mucib sebeplerinde de izah edildiği üzere bu güne kadar alınan buharlı gemiler gerek kemiyet ve gerek keyfiyet itibarile muhtaç olduğumuz ticaret filosunu henüz temin edecek bir dereceye varmadığından Hükûmetçe bir müddet daha hariçten alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyetine lüzum görmüş ve bu lâyiha teklif edilmiştir.

Keyfiyeti müzakere eden encümenimiz de bu

lüzumu çok yerinde bulmuş ve lâyiha maddelerini aynen kabul ederek Umumî Heyetin tasvibine arz edilmeğe üzere Yüksek Reisliğe sunmağa karar vermiştir.

İktisad E. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Girsem	Niğde
Ş. Kescibir	İ. Sabuncu	Dr. R. F. Talay
Aza	Aza	Aza
Konya	Seyhan	Konya
H. Dikmen	Esmâ Nayman	Kâzım Okay
Aza	Aza	Aza
Eskişehir	Zonguldak	Samsun
E. Sazak	Ragıp Özdemir	Ali Tanulu
Aza		Aza
Gümüşane		Sinob
Edib Servet Tör		Y. Kemal Tengirşenk

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.
G. ve İ. encümeni
Karar No. 9
Esas No. 1/368

30 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyet müddetinin uzatılması hakkında İktisad vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 25 - XII - 1935 deki toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve 26 - XII - 1935 tarih ve 6/3869 sayılı Başvekâlet tezkeresiyle gönderilen ve İktisad encümeninde müzakere edildikten sonra 23 - I - 1936 tarihinde encümenimize verilen kanun lâyihası, Hükûmetin ve İktisad encümeninin mucib sebepleri 27 - I - 1936 tarihli toplantımızda İktisad vekâleti deniz müstesarlığı, Gümrük ve inhisarlar vekâleti mümessilleri bulunduğu halde okundu ve icabı konuşuldu:

418 numaralı kanunun 940 malî senesi niha-

yetine kadar uzatılmasına dair olan bu lâyihayı kanuniye hakkında Hükûmetçe serdolan ve İktisad encümenince de iştirak edilen mucib sebepler yerinde görülerek kanun heyeti umumiyesi itibarile aynen kabul edilmiştir.

Mevcut denizyolları, Akay gibi şahsiyeti hükmiyeyi haiz müesseselerin ayrıca tazvihine lüzum görülmeyip; kanunun birinci maddesinde Türkler denildikten sonra bu müesseseleri de eami bulunduğu tabii bulunmuştur.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

G. ve İ. E. Reisi	M. M.	kâtib
Çorum	İstanbul	Sinob
İ. Eker	S. Uraz	H. Orucoğlu

Konya
Bediz

Samsun
M. Güneşdoğdu

Mardin
O. Dinçer

Seyhan
M. Mete

Trabzon
A. Eyyüboğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkler ve Türk şirketleri (Eşhamı nama muharrer ve Türk vatandaşlarına mahsus) tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden istisnasına dair kanun lâiyhası

BİRİNCİ MADDE — 20 şubat 1340 tarih ve 418 numaralı kanuna ek olarak çıkarılan 8 haziran 1930 tarih ve 1699 numaralı kanunun birinci maddesinde yazılı muafiyet müddeti 1940 malî senesi nihayetine kadar uzatılmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya, Maliye, Gümrük ve inhisarlar ve

İktisad vekilleri memurdur.

25 - XII - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
I. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Ş. Kaya	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/1529

12 - V - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden istisnasma dair olup 26 - XII - 1935 tarih ve 6/3869 sayılı tezkere ile Yüksek huzurlarına sunulmuş olan kanun lâiyhasına eklenmek üzere İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 6 - V - 1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan madde kanuniye lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

Enebi memleketlere yaptıрмаğa mecbur olduğumuz gemileri kendi fabrikalarımızda yaptırmak için icab eden tetkikat ve teşebbüsata girişildiği şu sıralarda Şirketi Hayriye idaresi ve kâlete müracaatla yeniden yaptırmak istediği iki vapuru kendi fabrikalarımızda yaptıracığını bildirerek bu gemilere muktazi olup hariçten getirilecek malzeme ve gemi aksamının buharlı gemiler gibi gümrük resminden muafan ithali hususunun teminini rica etmiştir

Filhakika Türkler ve Türk şirketleri tarafından hariçten satın alınacak buharlı sefaının gümrük resminden istisnası 20 şubat 1340 tarih ve 418 sayılı kanunla kabul edilmiş ve bu kanunda tesbit olunan muafiyet müddetinin ticaret filomuza temin ettiği faydeler nazarı dikkate alınarak 1699 sayılı kanunla 1935 malî yılı sonuna kadar uzatılmıştır.

Ticaret filomuzun kemiyeti itibarile matlup dereceye vasıl olmamasından bu müddetin 1940

yılı nihayetine kadar temdidî için hazırlanan kanun projesi halen Kamutay encümenlerinde derdesti tatbik bulunmuştur.

Ancak bu kanunun temin ettiği muafiyet yalnız hariçten getirilecek buharlı gemilere münhasır olup yurdumuzda yaptırılacak gemilerin hariçten getirilmesi zarurî bulunan her türlü malzeme ve edevatı kanunun şumulü haricinde kalmaktadır.

Her ne kadar 1699 sayılı gümrük kanununun 5 nci maddesinin birinci fıkrasile gemilerde istimal edilmek üzere bulundurulacak sefain alât ve edevatı da gümrük resminden muaf bulunmakta ise de bu muafiyet dışarıdan getirilmiş gemilerin teferruatına şamil olup madde kanuniyenin tahrir tarzına nazaran memleketimiz fabrikalarında yeniden yatırılacak gemi malzeme ve aksamı için tatbiki imkânsız bulunmaktadır.

İşte bu maksadı temin ve ticareti bahriye filomuzu muasır memleketler seviyesine isal gayesiyle muhtaç olduğumuz gemilerin hiç olmazsa bir kısmının memleketimiz fabrikalarında yapılabilmesini temin edecek olan ve Kamutayda derdesti tetkik bulunan kanuna eklenmek üzere bir madde projesi hazırlanarak merbuten takdim kılınmıştır.

Bu madde kanuniye projesi ile hem yabancı memleketlere döviz verilmemesi keyfiyeti temin edilecek hem de:

- 1 — Hariçten getirilecek olanlardan maada bütün malzeme bedelleri ile işçilik ücretlerinin piyasa piyasaya dökülmesi,
- 2 — Bir çok ailelere geçim ve kazanç vasıtası temini ,
- 3 — İnşaatın taallük ettiği her türlü sanat ve ticaret şubelerine bir canlılık verilmesi,
- 4 — Gemi yapıcılığı sahasında bir terakki adımı atılarak ileride daha büyük ve daha mühim inşaat muvafakiyet için zemin hazırlanması,
- 5 — Umumiyetle Türk faaliyet ve kabiliyetinin inkişafına ayrdım edilmesi gibi çok önemli failetler elde edilerek deniz ticareti erbabı gibi inşa eden müesseselerimiz de terğib ve teşvik edilmiş olacaktır.

Esasen buharlı gemiler için kabul edilmiş olan bu muafiyetin memleket dahilinde yapılacak gemiler için dışarıdan getirilecek gemi aksamı için de evleviyetle tatbiki pek tabii bulunduğundan ilişik madde projesinin derdesti tetkik bulunan lâyhaya eklenmek üzere müstacelen tetkiki ve meciyete vazı çok muvafık olacaktır.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden istisnasına dair olan kanun lâyhısına eklenecek madde

MADDE 2 — Türkler ve Türk şirketleri ile müesseselerinin Türkiyede yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapacakları veya yaptracakları buharlı gemilere lüzum olan tekne ve makine, aksam ve teçhizatı ile kazan, levazımat ve teçhizatı ve sair gemi alât edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı yerli mallardan temini mümkün olanlar hariç olmak, faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek ve her gemi için bir defaya mah-

sus olmak şartile resim ve vergi alınmadan geçirilir.

6 - V - 1936

Baş V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saraçoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Ş. Sarucoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	M. Erkmen

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 187
Esas No. 1/368

10 - VI - 1936

Yüksek Reisliğe

Türkler ve Türk şirketleri tarafından satın alınacak buharlı gemilerin gümrük resminden muafiyeti müddetinin uzatılmasına dair İktisad vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 26 kânumuevvel 1935 tarih ve 6/3869 numaralı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası Gümrük ve inhisarlar ve İktisad encümenlerinin mazbatalarile birlikte encümenimize tevdi edilmekle İktisad vekâletinden gönderilen me-mur hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

Türkler ve Türk şirketleri tarafından astın alman buharlı gemiler 418 numaralı kanunla tayin edilen müddet için gümrük resminden istisna edilmiş ve 1699 numaralı kanunla bu müddet 1935 malî yılı sonuna kadar uzatılmıştı.

Bu lâyiha ile de bu muafiyetin 1940 malî yılı snouna kadar uzatılması teklif edilmektedir. Ancak Türkiyede yapılacak mümessillerine aid gemi aksamile sair levazımın da aynı muafiyete tâbi tutulması düşünülerek bunun için ayrıca hazırlanıp Başvekâletin 12 mayıs 1936 tarih ve 6/1529 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen lâyiha encümenimize verilmiş ve her iki lâyiha hakkındaki teklif encüme-

nimize esas itibarile muvafık görülmüştür.

Eski kanunların müddetleri bitmiş olmasına ve Devlet müesseselerinin de muafiyetten istifadesi düşünülüşüne göre lâyihada bu hük-mün tavrı de muvafık olacağına binaen her iki madde birleştirilmek suretile birinci madde yeniden hazırlanmış ve Van gölünde işletilecek motörlü gemilerin de bu muafiyetten istifadesini temin maksadile ayrıca ikinci madde yazılmıştır. Bu suretle yeniden hazırlanan lâyiha müstacelen müzakere edilmek dileğiyle Umumi heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis V.	M. M.	
Isparta	Trabzon	Balıkesir
Mükerrem Ünsal	Sırrı Day	E. Adakan
Çorum	Çorum	Gümüşane
M. Cantekin	E. Sabri Akgöl	D. Sakarya
Malatya	Mardin	Muş
M. Öker	R. Erten	Ş. Ataman
Ordu	Seyhan	Sivas
H. Yalman	N. Eldeniz	R. Başara
Sivas		Yozgad
Remzi Çiner		S. İçöz

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet müesseselerile Türkler veya Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan mümasillerinin Gümruk resminden istisnasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak buharlı gemilere lüzumu olan tekne ve makine aksam ve teçhizat ile kazan, levazımat ve teçhizatı ve sair gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallarımdan temini mümkün olanlar hariç olmak, faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek ve her gemi için bir defaya mahsus

olmak şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümruk resminden muaftr.

MADDE 2 — Van gölünde işletilmek üzere hariçten mubayaa edilecek veya dahilde yaptırılacak olan motörlü gemiler hakkında da birinci madde hükmü tatbik olunur.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, İktisad ve Gümruk ve inhisarlar vekilleri memurdur.